

OBEZİTE ÇALIŞMALARINDA EPİDEMİYOLOJİK ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Ömer Faruk TEKİN¹

Obezite, son yıllarda tüm dünyada giderek artan önemli bir halk sağlığı sorunudur. Günümüzde önlenebilir ölümlerin sigaradan sonra gelen ikinci en önemli nedenidir. Birçok kronik hastalık için zemin hazırlayıcı rolü bulunmaktadır⁽¹⁾. Obezite tüm bu özellikleri nedeni ile tıpta her alandan araştırmacının ilgisini çekmektedir. Yapılacak bilimsel çalışmaların sağlam epidemiyolojik temeller üzerine oturması hem çalışmaların kaliteli olmasının hem de çalışma sonuçlarının güvenilirliğinin artmasının anahtarıdır. Bu nedenle, obezite konusunda çalışma yapacak araştırmacıların, öncelikle kullanacağı epidemiyolojik araştırma yöntemlerini bilmesi gerekmektedir.

Epidemiyoloji, topluluklardaki hastalıkların (sağlık sorunlarının) ve sebeplerinin (etkenlerin) sıklıklarını, nedenlerini ve çözüm yollarını araştıran bir yöntem bilimidir. “Epi” (Üzerinde), “Demos” (Toplum) ve “Logos” (Bilim) kelimelerinin birleşmesi ile oluşmuş, “Toplum üzerine bilim” anlamını taşımaktadır. Sağlığı geliştirmek ve sağ-

lık sorunlarını belirlemek ve ortadan kaldırmak ya da azaltmak için gerekli bilgileri toplamak, yorumlamak ve değerlendirmek epidemiyolojinin amaçlarındandır.

Epidemiyolojinin kullanım alanları; toplumsal tanı, hastalık ve sağlık sorunlarının nedenlerinin araştırılması, sağlık sorunlarının zaman süreci içinde gösterdiği değişimin incelenmesi, bir hastalığın klinik tablosunun tam olarak belirlenmesi, kişilerin sağlık sorunları ile karşılaşma risklerinin belirlenmesi, sendromların belirlenmesi, sağlık hizmeti sunumunun ve hizmetten yararlananların özelliklerinin değerlendirilmesi olarak sıralanabilir⁽²⁾.

Epidemiyolojik Araştırma Yöntemleri

Epidemiyolojik araştırmalar, araştırmanın amacına, yapılış biçimine, yapıldığı yere ve üzerinde araştırma yapılan grubun özelliklerine göre çeşitli biçimlerde sınıflandırılabilir.

¹ Uzm. Dr. Ömer Faruk TEKİN, Van İl Sağlık Müdürlüğü, oftekin@gmail.com

li özelliklerden birisi, sağlam epidemiyolojik temeller üzerine inşa edilmesidir.

KAYNAKÇA

1. Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği (2019). *Obezite tanı ve tedavi kılavuzu 2019*. (30/03/2021 tarihinde https://temd.org.tr/admin/uploads/tbl_kilavuz/20190506163904-2019tbl_kilavuz5ccdc9e5d.pdf adresinden ulaşılmıştır).
2. Morris JN. Uses of epidemiology. *Br Med J*. 1955;2(4936):395.
3. Günay O. (2011). Temel Epidemiyoloji. Öztürk Y, Günay O (Ed.). *Halk Sağlığı Genel Bilgiler* içinde (s.793-854). Kayseri: Erciyes Üniversitesi Yayınları.
4. Tezcan SG. (2017). *Temel Epidemiyoloji*. Hipokrat Kitabevi.
5. Gordis L. (2014). *Epidemiology* (5th ed). Elsevier Saunders.
6. Chen C, Zhang Y, Sun W, et al. Investigating the relationship between precocious puberty and obesity: a cross-sectional study in Shanghai, China. *BMJ Open*. 2017;7(4):e014004.
7. Melville CA, Cooper S-A, McGrother CW, et al. Obesity in adults with Down syndrome: a case-control study. *J Intellect Disabil Res*. 2005 Feb;49(2):125–33.
8. Pyko A, Eriksson C, Lind T, et al. Long-Term Exposure to Transportation Noise in Relation to Development of Obesity—a Cohort Study. *Environ Health Perspect*. 2017;125(11):117005.
9. Taveras EM, Marshall R, Sharifi M, et al. Comparative Effectiveness of Clinical-Community Childhood Obesity Interventions. *JAMA Pediatr*. 2017 Aug 7;171(8):e171325.
10. Lee A, Lim W, Kim S, et al. Coffee Intake and Obesity: A Meta-Analysis. *Nutrients*. 2019;11(6):1274.
11. Türkiye Ölçme Araçları Dizini (TOAD). (30/03/2021 tarihinde <https://toad.halileksi.net/> adresinden ulaşılmıştır).
12. Ercan A, Akçıl Ok M, Kızıltan G, et al. Sağlık Bilimleri Öğrencileri İçin Obezite Önyargı Ölçeğinin geliştirilmesi: GAMS 27-Obezite Önyargı Ölçeği. *DBHAD Uluslararası Hakemli Beslenme Araştırmaları Derg*. 2015;3(2):29–43.
13. Allen A. Effects of educational intervention on children's knowledge of obesity risk factors. (Phd Thesis). *Carroll College*. 2011.
14. Kafkas ME, Özen G. Obezite Farkındalık Ölçeği'nin (Ofö) Türkçeye uyarlanması: Bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Derg*. 2014;1(2):1–15.
15. Dedeli O, Fadiloğlu C. Development and Evaluation of the Health Belief Model Scale in Obesity. *TAF Prev Med Bull*. 2011;10(5).
16. Uluk N, Yıldırım JG. Çocukluk Çağı Obezitesine Yönelik Yaşam Stili Davranışları Kontrol Listesi Türkçe formun geçerlik ve güvenilirliği. *Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastan Derg*. 2020;30(1):72–83.
17. Kırac D, Kaspar EÇ, Avcılar T, et al. Obeziteyle ilişkili beslenme alışkanlıklarının araştırılmasında yeni bir yöntem "Üç Faktörlü Beslenme Anketi." *Clin Exp Heal Sci*. 2015;5(3):162–9.
18. And A, Sylvester MD, Turan B, et al. The Turkish Palatable Eating Motives Scale (T-PEMS): utility in predicting binge-eating eating and obesity risk in university students. *Eat Weight Disord - Stud Anorexia, Bulim Obes*. 2018;23(4):527–31.